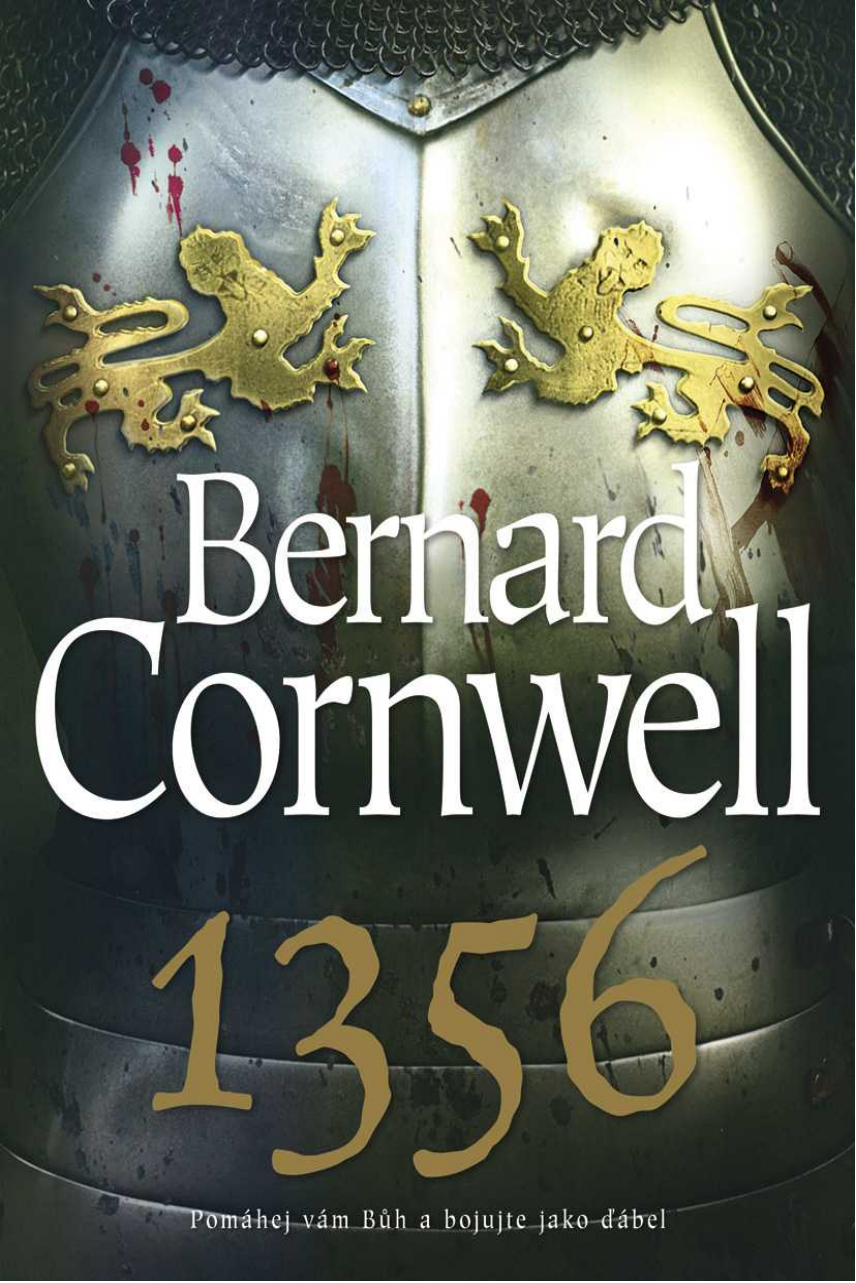
Bernard
Cornwell
1356
Pomáhej vám Bůh a bojujte jako ďábel

1356

Bernard Cornwell

1356

Přeložil Jiří Beneš

Vydalo nakladatelství BB / art s.r.o. v roce 2014
Bořivojova 75, Praha 3
Copyright © 2012 Bernard Cornwell
Maps © 2012 John Gilkes
Endpaper map © 2012 Nicolette Caven
All rights reserved.

Z anglického originálu *1356*
(Published by HarperCollins*Publishers*, London, 2012)
přeložil © 2013 Jiří Beneš
Redakce textu: Robert Kubánek
Jazyková korektura: Mirka Jarotková

První elektronické vydání v českém jazyce

ISBN 978-80-7461-799-7

1356

věnuji s láskou svému vnukovi
Oscaru Cornwellovi

Obsah

Prolog
CARCASSONNE
13

Část první
AVIGNON
27

Část druhá
MONTPELLIER
97

Část třetí
POITIERS
225

Část čtvrtá
BITVA
311

HISTORICKÁ POZNÁMKA
368

Londýn
ANGLIE
Portsmouth
Lamanšský průliv
NORMANDIE
BRETAŇ
Tours
POITOU
Poitiers
Biskajský záliv
Bordeaux
Garonna
GASKOŇSK

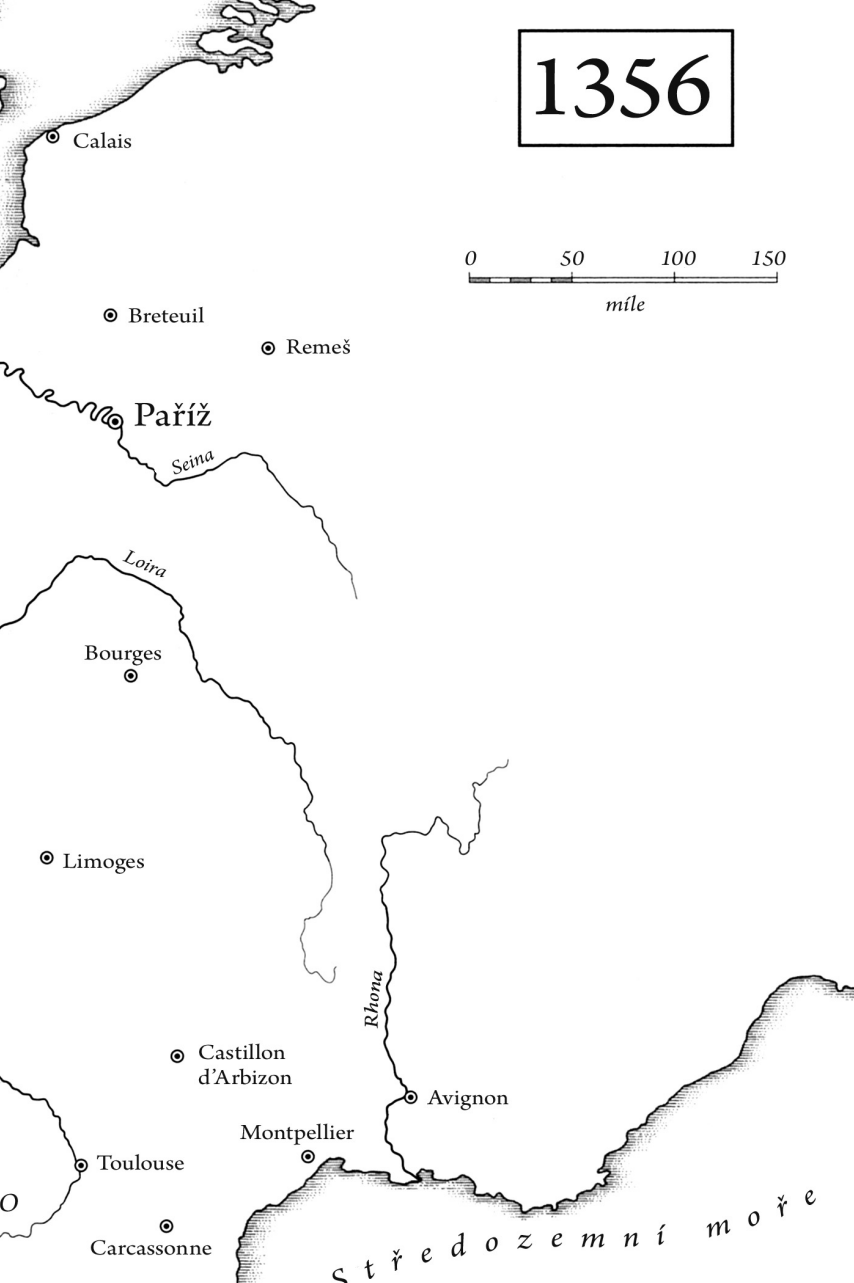
1356
Calais
0
50
100
150
míle
Breteuil
Remeš
Paříž
Seina
Loira
Bourges
Limoges
Rhona
Castillon
d'Arbizon
Avignon
Montpellier
Toulouse
Carcassonne
středozemní moře

„Angličané táhnou, nikdo neví kam.“

Varování z Francie čtrnáctého století, citované v knize Ann Wroeové *A Fool and His Money*

PROLOG

Carcassonne

Přišel pozdě.

Byla už tma a on neměl čím si posvítit. Naštěstí do hluboké krypty kostela pronikalo sinavé světlo zvenku, takže rozeznal kamenné desky náhrobků na podlaze a znaky na nich. Přistoupil k jedné desce a udeřil do ní železným sochorem.

Snažil se vypáčit kámen s vytesaným erbem, na němž byl pohár ovinutý opaskem s nápisem *Calix Meus Inebrians*. Sluneční paprsky vyryté do žuly vytvářely dojem, že z poháru vyzařuje světlo. Erb i nápis na opasku ohladil čas, ale tomu muž nevěnoval pozornost. Zato ji musel věnovat výkřikům, které do krypty doléhaly z uliček v okolí malého kostela. Byla to noc plná ohňů a utrpení a městem se ozývalo tolik křiku, že se v něm hluk úderů do náhrobku zcela ztrácel. Muž se snažil odštípnout okraj plochého kamene, aby mohl do mezery vklínit dlouhý sochor. Náhle strnul, protože v kostele nad ním se ozvaly kroky a smích. Rychle se rozhlédl, a sotva se stačil skrčit do klenutého výklenku, sestoupili do krypty dva muži. Nesli planoucí pochodeň, jejíž zář osvětlila dlouhý klenutý prostor a ukázala jim, že v něm není nic, co by si mohli odnést. Kamenný oltář krypty zdobil pouze dřevěný kříž, ani svícen na něm nebyl. Jeden z mužů řekl cosi cizím jazykem, druhý se tomu zasmál a pak oba vystoupili po schodech zpátky do hlavní lodi, v níž plameny z ulice osvětlovaly znesvěcené oltáře a stěny vyzdobené malbami.

Muž s železným sochorem měl černý plášť s kapucí a pod ním bílou mnišskou kutnu staženou v pase provazem zavázaným na tři uzly. Byl to dominikán, černý mnich, i když mohl těžko počítat s tím, že by ho to jakkoliv ochránilo před vojskem, které tu noc Carcassonne pustošilo. Byl vysoký a silný a předtím, než složil řádový slib, byl voják, takže uměl vrhnout kopí, seknout mečem nebo zabít sekerou. Dříve se představoval jako sir Ferdinand de Rodez, dnes už jen jako bratr Ferdinand. Kdysi

oblékal plátovou zbroj, objížděl rytířské turnaje a pobíjel nepřátele v bitvách, ale teď už šestnáct let sloužil Bohu coby mnich a denně se modlil za odpuštění svých hříchů. Byl starý, téměř šedesátiletý, třebaže stále široký v ramenou a silný. Přišel sem pěšky. Měl smůlu, protože ho řeky rozvodněné po deštivém počasí a neschůdné brody zdržely, a tak dorazil pozdě a unavený. Znovu nasadil železnou tyč do škvíry mezi plochými kameny a opatrně, aby tyč neohnul, zapáčil. Několikrát to opakoval a přidával na síle, a když se konečně ozval skřípavý zvuk, pomalu kámen zvedl a odsunul stranou, aby mohl do mezery vstrčit ruku.

Pod plochým kamenem se černal prostor, do něhož mihotavá zář hořícího města nedosáhla, a tak mnich vedle temné díry poklekl a hmatal v ní. Po chvíli nahmatal dřevo. Znovu vsunul do temného prostoru železnou tyč a po dvou úderech ucítil, že se dřevo rozštíplo. Modlil se, aby uvnitř dřevěné rakve nebyla ještě schránka olověná. Naposledy tyčí udeřil, pak sáhl dolů a vytáhl z díry rozštípané kusy dřeva.

Žádná olověná rakev uvnitř nebyla a prsty, jimiž mnich šátral ve tmě, nahmataly látku, která se při dotyku rozpadala. Potom ucítil kosti. Prsty postupně našly prázdné oční důlky, pak uvolněné zuby a nakonec oblouky žeber. Teď už si mnich lehl na podlahu, aby dosáhl dál, a znovu v temnotě hrobky hmatal, až našel cosi pevného, co nebyla kost. Přejel po tom prsty a podle tvaru poznal, že je to krucifix, tedy opět ne to, co hledal. Hlasy v kostele nad ním zesílily. Nějaký muž se zasmál a potom se ozvaly ženské vzlyky. Mnich ležel bez hnutí, poslouchal a modlil se. Po chvíli znovu začal v hrobce šmátrat. Pomalu už ztrácel naději, ale pak sáhl tak daleko, jak jen mohl, až se dotkl něčeho, co bylo zabalené v jemném, i když pevném plátně, které se při dotyku nerozpadávalo. Sevřel ho dvěma prsty a potáhl ho blíž. Už v tu chvíli cítil, že v plátně je zabalený nějaký těžký předmět. Znovu ho potahoval k sobě, až ho mohl uchopit pořádně a vyprostit z kostlivcovy ruky, která ho svírala. Konečně vytáhl předmět z hrobky a vstal. Nepotřeboval ho rozbalovat. Věděl, že konečně má to, pro co přišel. Vzal *la malice*, otočil se k prostému oltáři na východním konci krypty a naznačil znamení kříže. „Díky, Pane," zamumlal, „a díky i vám, svatý Petře a svatý Juniene. A teď nade mnou držte ochrannou ruku."

Věděl, že bude potřebovat pomoc z nebes, aby se odtud dostal. Chvíli uvažoval, že se ukryje v kryptě a zůstane v ní, dokud vojsko, které do Carsassonnu vtrhlo, zase neodtáhne. Jenže to taky mohlo trvat několik dní. Navíc až vojáci vyplení vše, co je snadno na dosah, začnou otevírat krypty hrobek a hledat prsteny, kříže a cokoliv dalšího, co by mohli prodat. Tahle krypta skrývala *la malice* po jedno a půl století, ale mnich věděl, že jemu by teď poskytla bezpečný úkryt sotva na pár hodin.

Nechal železnou tyč v kryptě a vystoupil po schodech do hlavní lodi. *La malice* byl meč dlouhý jako jeho paže a překvapivě těžký. Kdysi měl i jílec, ale z toho teď zůstala jen tenká železná stopka, za niž mnich prastarou zbraň držel. Meč byl stále zabalený v jemném hedvábném plátně.

Hlavní loď kostela osvětlovaly plameny z okolních hořících domů. V kostele byli tři muži, a když se mnich v černém plášti vynořil, jeden z nich na něj zavolal. Byli to lučištníci a své zbraně měli opřené o oltář. Ve skutečnosti je mnich příliš nezajímal. Proč taky? Mnohem víc je zajímala žena ležící s roztaženými údy na oltářních schůdcích. Mnich byl na okamžik v pokušení zasáhnout a dívku před potupou a možná i smrtí zachránit, ale pak vešli dovnitř postranním vchodem další čtyři muži, a když uviděli nahou ženu, zavýskli radostí. Také oni s sebou přivlekli ženu. Vlastně to ještě bylo děvče, které křičelo a násilníkům se vzpíralo; mnich se zachvěl, když viděl, jak zoufale se brání. Slyšel její nářek, viděl, jak z ní strhávají oblečení, a připomněl si své vlastní hříchy. Pokřižoval se a zašeptal ke Kristu Ježíši prosbu o odpuštění, a protože dívce nemohl nijak pomoct, vyšel z kostela na malé čtvercové náměstí. Doškové střechy ve tmě jasně plály a chrlily do nočního větru spršky jisker. Nad městem se převalovaly chuchvalce kouře. Na schodech kostela klečel voják s křížem svatého Jiří na tabardu a zvracel. Jeho zvratky přiběhl chlemtat pes. Mnich se obrátil k řece v naději, že se mu podaří přejít přes most a dostat se do *cité*. Doufal, že plenící vojsko nebude mít dost trpělivosti k obléhání, a že by tedy za dvojitými carcassonnskými hradbami s baštami a cimbuřím mohl najít bezpečí. Dobyli sice *bourg*, obchodní čtvrť, která ležela na západním břehu řeky, ale *bourg* se bránit nedal. I když zde byly dílny zpracovatelů kůže, stříbrotepců, zbrojířů nebo obchody kupců s látkami a s drůbeží, tedy většina živností města, chránila tohle bohatství

pouze hliněná zeď, přes niž se vojsko přehnalo jako záplava. Naproti tomu carcassonnské *cité* byla pevnost, dokonce jedna z největších ve Francii, obehnaná vysokými hradbami s masivními věžemi v rozích. Tam budu v bezpečí, sliboval si mnich. Najde někde úkryt pro *la malice* a počká, až bude moct vrátit prastarou zbraň do povolaných rukou.

Dal se ulicí, kterou ještě nezasáhl oheň. Vojáci rozbíjeli sekerami nebo dřevěnými sochory dveře domů a vtrhávali dovnitř. Většina obyvatel už uprchla do *cité*, ale několik hlupáků tu zůstalo, zřejmě v pošetilé naději, že se jim podaří své majetky ubránit. Vojsko vtrhlo do Carcassonnu tak rychle, že nikdo neměl čas odnést všechny cennosti přes most a pak vzhůru k obrovským branám hradeb, jež chránily pevnost na vrcholu kopce. V odpadní strouze, která se táhla středem ulice, ležela dvě mrtvá těla se znakem v podobě čtyř armagnackých lvů. Byli to střelci z kuše zabití při beznadějné obraně *bourgu*.

Bratr Ferdinand tohle město neznal a teď se snažil dostat se stinnými uličkami a úzkými průchody k řece. Uvažoval, že Bůh musí být s ním, protože na žádné vojáky ani jiné nebezpečí nenarazil. Pak se ale dostal do širší ulice jasně osvětlené plameny a uviděl dlouhý most, za nímž, vysoko na kopci, čněly hradby *cité*, ozářené plameny. Jejich kamenné bloky barvily doruda požáry planoucí v *bourgu*. Hradby pekla, pomyslel si mnich, ale potom už závan nočního větru zanesl dolů velký příkrov kouře a hradby zahalil, i když nezahalil výhled na most, na jehož západním konci stáli lučištníci, střežící přístup na něj. Byli to angličtí lučištníci v tabardech s červeným křížem a s dlouhými luky v rukou a s nimi dva jezdci v plátové zbroji a s helmicí na hlavě.

Mnich usoudil, že nemá šanci se přes ně dostat. Cesta do *cité* byla uzavřená. Přitiskl se ke zdi, chvíli uvažoval a pak zamířil zpátky do úzkých uliček, aby to zkusil směrem k severu.

Musel přejít hlavní ulici osvětlenou nově založenými požáry. Ve strouze, z níž kočka lízala krev, ležel jeden z řetězů, které obránci města natáhli přes cestu, aby vetřelce zadrželi. Bratr Ferdinand přeběhl přes prostranství osvětlené ohněm, zabočil do další uličky a běžel dál. Bůh byl pořád s ním. Hvězdy zakrýval kouř, v němž vířily jiskry. Mnich přeběhl přes náměstí, ale pak narazil na slepý konec ulice a musel se vrátit.

Znovu se tedy rozběhl k severu jinou ulicí. V některém z hořících domů zoufale bučela kráva, potom mu přeběhl přes cestu pes, který nesl v zubech něco černého, z čeho cosi kapalo. Mnich minul jirchářovu dílnu, přeskočil kůže rozházené na dlažbě, a když se před ním objevil směšný hliněný val, jenž představoval jediné opevnění *bourgu*, vylezl na něj. Pak zaslechl výkřiky. Ohlédl se a uviděl, že ho pronásledují tři muži.

„Kdo jsi?" vyštěkl na něj jeden z nich.

„Stůj!" houkl další.

Mnich na to nereagoval a běžel dál do kopce směrem k temné pláni, která se táhla ve tmě za shlukem chýší, postavených na východním břehu řeky. V jednu chvíli mu těsně nad hlavou zasvištěl šíp, ale díky Bohu a špatnému střelci ho o šířku palce minul. Pak už mnich uhnul do průchodu mezi dvěma domky, proběhl kolem hromady hnoje a teprve potom zjistil, že průchod končí zdí. Obrátil se zpátky a uviděl, že mu ti tři stojí v cestě. Zubili se na něj.

„Co to máš?" zeptal se jeden z nich anglicky.

„*Je suis Gascon*," odpověděl bratr Ferdinand. Věděl, že vojsko, které vtrhlo do města, tvoří Gaskoňci a Angličané, a on anglicky neuměl. „*Je suis Gascon!*" opakoval a vykročil směrem k nim.

„Černý mnich," prohlásil jeden z mužů.

„Ale proč ten bastard utíkal?" ozval se druhý Angličan. „Co to schováváš?" obořil se na mnicha.

„Dej to sem!" poručil třetí a natáhl ruku. Jenom on měl napnutou tětivu, zbývající dva měli luky pověšené na zádech a v rukou drželi meče. „Tak bude to?" zahřměl výhružně Angličan a sáhl po *la malice*.

Všichni tři byli o polovinu mladší než mnich a jako lučištníci zřejmě dvakrát silnější, ale bratr Ferdinand býval skvělý voják a s mečem to uměl dodnes, navíc v něm vřel hněv vyvolaný utrpením a krutostí, které viděl. „Ve jménu Boha!" zvolal a máchl staletým mečem. Zbraň byla zabalená v hedvábí, přesto její čepel tvrdě zasáhla zápěstí natažené lučištníkovy ruky, přeťala mu šlachy a zlomila kost. Bratr Ferdinand držel meč za stopku, ale ve své zuřivosti to ani nevnímal. Zraněný lučištník uskočil, zatímco jeho druhové zařvali hněvem a vyrazili svými meči proti mnichovi. Ten oba útoky kryl jediným máchnutím a vzápětí zaútočil sám.

I když prastarý meč ležel déle než sto padesát let v hrobce, ukázalo se, že je tak ostrý, jako by ho právě nabrousil, a jeho čepel proťala vycpaný kabátec nejbližšího lučištníka, přerazila mu žebra a roztrhla plíce, a než si muž stačil uvědomit, co se stalo, bratr Ferdinand znovu krátkým švihem ťal třetího lučištníka přes oči. V záři ohňů se zaleskla krev. Všichni tři Angličané začali couvat, černý mnich jim však nedal šanci uniknout. Ten oslepený se vpotácel na hromadu hnoje, jeho druh zoufale sekl mečem, ale *la malice* ho srazila tak tvrdě, že se Angličanův meč zlomil, a vzápětí mnich zbraní, stále ještě obalenou hedvábím, proťal lučištníkovi hrdlo a ucítil na tváři stříkanec krve. Tak teplé, pomyslel si a v duchu poprosil Boha o odpuštění. Ve tmě zavřískl pták a v *bourgu* zuřil oheň.

Zabil je všechny tři a potom utřel hedvábím čepel *la malice* od krve. V první chvíli se chtěl za muže, které zabil, krátce pomodlit, ale pak si to rozmyslel. Neměl chuť sdílet nebe s násilníky. Místo toho políbil prastarý meč a potom mrtvé prohledal. Našel u nich pár mincí, kus sýra, čtyři náhradní tětivy a nůž.

Město Carcassonne hořelo a naplňovalo zimní noc kouřem.

A černý mnich se obrátil k severu. Mířil domů. Domů k věži.

Nesl s sebou *la malice* a osud křesťanstva.

Pak zmizel ve tmě.

Čtyři dny po tom, co bylo Carcassonne vypleněno, dorazili k věži jezdci.

Bylo jich šestnáct, všichni v tlustých vlněných pláštích a na dobrých koních. Patnáct z nich mělo drátěné košile a u pasu meče, zatímco zbývající jezdec byl kněz, který nesl na zápěstí sokola s hlavou zakrytou kuklou.

Od horského průsmyku vál ostrý vítr, čechral dravci peří, lomcoval korunami borovic a odnášel kouř z komínů domků vesnice, jež ležela pod věží. Bylo chladno. V této části Francie lze málokdy vídat sníh, ale když kněz vykoukl zpod černé kapuce pláště, pomyslel si, že tentokrát mohou být v studeném větru i vločky sněhu.

Věž obklopovala pobořená hradba, která tam zůstala jako důkaz, že zde dříve stála pevnost. Jenže jediné, co ze starého hradu zbylo, byla ona věž a nízká budova s doškovou střechou, v níž zřejmě žilo služebnictvo. V prachu hrabala drůbež a na jezdce civěla uvázaná koza, zatímco kočka

si jezdců ani nevšimla. Malá stará pevnost, která kdysi střežila cestu do hor, se změnila v hospodářskou usedlost, i když si kněz všiml, že věž je stále udržovaná a v dobrém stavu. Také vesnička v kotlině pod ní nevypadá nijak chudě.

Z doškové chýše vyběhl muž a hluboce se jezdcům uklonil. Ne proto, že je znal, ale protože muži s meči vždycky vzbuzují úctu. „K vašim službám, páni," vyhrkl rozechvěle.

„Najdi někde přístřeší pro koně," poručil mu kněz.

„Ale nejdřív je proveď," dodal jeden z jezdců ve zbroji. „Proveď je, pak je vytři a nedovol jim, aby se moc nažrali."

„Ano, pane," přitakal muž a znovu se uklonil.

„To je Mouthoumet?" zeptal se kněz muže, když sesedl.

„Ano, otče."

„A ty sloužíš panu Mouthoumetovi?" ptal se dál kněz.

„Ano, pane. Hraběti Mouthoumetovi."

„A on žije?"

„Ano, pane, žije. Chvála Bohu."

„Skutečně, chvála Bohu," souhlasil kněz lhostejně a zamířil ke vstupu do věže, k němuž vedlo několik kamenných schodů. Cestou zavolal na dva z jezdců, aby ho doprovázeli, a zbývajícím poručil čekat na nádvoří. Pak otevřel dveře a vstoupil do široké kruhové místnosti používané ke skladování dřeva na oheň. Na trámech viselo vyuzené maso a svazky bylin. Podél zdi vedly schody a kněz, aniž se obtěžoval s ohlášením a aniž vyčkal, až ho někdo přijde pozdravit, se po nich vydal vzhůru. Vystoupil do horního poschodí do kruhové místnosti, kde v krbu zabudovaném do zdi hořel oheň; většinu kouře hnal studený vítr komínem zpátky, takže se vznášel v místnosti jako štiplavá mlha. Na staré dřevěné podlaze ležely sešlapané koberce a u stěn stály dvě dřevěné truhly, na kterých hořely svíce, protože i když venku stále ještě bylo denní světlo, na obou oknech visely houně, aby dovnitř netáhlo. Uprostřed místnosti byl stůl a na něm dvě knihy, nějaké pergameny, lahvička s inkoustem, svazeček brků a miska s třemi svrasklými jablky. Vedle stolu stála židle. Hrabě Mouthoumet, pán této osamělé věže, ležel na posteli blízko skomírajícího a kouřícího ohně. Vedle postele seděl šedovlasý kněz a v nohách klečely

dvě starší ženy. „Odejděte," poručil těm třem cizí kněz. Po schodech už také vystoupili oba jezdci ve zbroji a naplnili místnost čímsi zlověstným.

„Kdo jste?" zeptal se šedovlasý kněz a neklidně po nich těkal očima.

„Řekl jsem, abyste odešli, tak odejděte."

„Ale on umírá!"

„Běžte!"

Starý kněz se škapulířem kolem krku tedy přerušil obřad posledního pomazání a následoval obě ženy dolů ze schodů. Umírající nově příchozí pozoroval, ale neřekl nic. Měl dlouhé bílé vlasy, neudržovaný vous a zapadlé oči. Cizí kněz postavil sokola, kterého přinesl, na stůl. O desku stolu zaškrábaly v tichu dravcovy drápy. „To je *une calade*," vysvětlil kněz.

„*Une calade?*" opakoval hrabě tichým hlasem a upřeně se díval na šedavé peří a světle kropenatou hruď ptáka. „Na *calade* je už pozdě."

„Musíš věřit," opáčil kněz.

„Žiju už déle než osmdesát let a víry mi zbývá rozhodně víc než pozemského času," odpověděl hrabě.

„Na to, co od tebe chci, ti zbývá času dost," prohlásil kněz zlověstně. Oba muži ve zbroji zůstali mlčky stát na vrcholu schodů. *Calade* zakrákal, ale kněz luskl prsty a pták ztichl. „Dostal jsi poslední pomazání?" zeptal se kněz.

„Otec Jacques se mi ho právě chystal udělit," odpověděl umírající.

„Tak ti ho udělím já," řekl kněz.

„A kdo jsi?"

„Přijel jsem z Avignonu."

„Od papeže?"

„Od koho jiného?" odpověděl kněz. Obešel místnost a prohlédl si ji. Starý hrabě ho z lůžka pozoroval. Viděl vysokého muže s tvrdými rysy v dobře ušitém kněžském hábitu. Když návštěvník zvedl ruku, aby se dotkl krucifixu pověšeného na zdi, rozevřel se mu rukáv a v něm se objevila červená hedvábná podšívka. Tenhle typ kněží starý hrabě znal. Poznal jich dost, těch tvrdých a ctižádostivých mužů, bohatých, chytrých a obratných, které nikdy ani nenapadlo sloužit jako duchovní pastýři chudým a mysleli jen na to, jak stoupat vzhůru po stupních církevní moci do společnosti

ještě bohatších a privilegovaných. Kněz se otočil a upřel na starého muže pohled tvrdých zelených očí. „Pověz mi, kde je *la malice*," řekl.

Hrabě hodnou chvíli mlčel. „*La malice?*" opakoval potom.

„Ano. Pověz mi, kde je," dožadoval se kněz. „Přijel jsem od Svatého otce. Poroučím ti, abys mi to řekl," dodal, když se ničeho nedočkal.

„Nevím," zašeptal stařec na lůžku. „Jak bych ti to mohl říct, když odpověď neznám?"

V krbu zapraskalo poleno a z ohně vyprsklo pár jisker. „Černí mniši šíří kacířství," prohlásil kněz.

„Nedej Bože!"

„Slyšel jsi je?"

Hrabě zavrtěl chabě hlavou. „V tyhle dny už toho slyším málo, otče."

Kněz sáhl do vaku zavěšeného u pasu a vytáhl kousek pergamenu. „Mělo ho v držení sedm temných pánů," četl nahlas, „a ti jsou prokletí. Ale ten, kterému je souzeno nám vládnout, ho najde a bude mít Boží požehnání."

„To je kacířství?" zeptal se hrabě.

„To jsou slova, která černí mniši šíří po celé Francii. Dokonce po celé Evropě! Jen jeden člověk má právo nám vládnout, a tím je Svatý otec. Jestliže *la malice* existuje, je tvou křesťanskou povinností říct mi, co o ní víš. Ta zbraň musí být předána církvi, a kdo si myslí něco jiného, je kacíř."

„Já žádný kacíř nejsem," ozval se stařec.

„Tvůj otec byl jedním z temných pánů."

Hrabě se zachvěl. „Hříchy mého otce nejsou mými hříchy."

„Ale temní páni měli *la malice* ve svém držení."

„O temných pánech se říkalo všechno možné," namítl hrabě.

„Chránili poklady katarských heretiků," pokračoval kněz, „a když byli kataři z milosti Boží vyobcováni z církve a vyhnáni ze země, vzali jejich poklady a ukryli je."

„Ano, o tom jsem slyšel," přitakal hrabě téměř šeptem.

Kněz se natáhl a pohladil sokola po hřbetě. „Po celé ty roky nikdo nevěděl, kde *la malice* je," pokračoval. „Ale černí mniši řekli, že je možné ji najít. A také se musí najít! Zbraň, která má prosadit Kristovo království na zemi. A ty ji skrýváš!"

„Já žádnou zbraň neskrývám!" protestoval hrabě.

Kněz se posadil na postel a naklonil se k umírajícímu. „Kde je *la malice*?“ zeptal se.

„Nevím.“

„Už brzy staneš před posledním soudem, starče, tak mi nelži,“ naléhal kněz.

„Pro smilování Boží, nevím!“ odpověděl hrabě rozechvělým hlasem. A byla to pravda. Ještě nedávno věděl, kde je *la malice* ukrytá, a v obavě z toho, že Angličané zbraň objeví, poslal svého přítele bratra Ferdinanda, aby drahocennou relikvii zachránil. Předpokládal, že to mnich udělal, a pokud se to bratru Ferdinandovi opravdu podařilo, nemohl vědět, kde teď *la malice* je. Takže nelhal. Na druhou stranu neřekl knězi celou pravdu, protože některá tajemství je třeba vzít s sebou i do hrobu.

Kněz dlouho na hraběte upřeně hleděl, pak natáhl levou ruku k sokolovi. Pták, stále ještě s kuklou na hlavě, váhavě vystoupil na jeho zápěstí. Kněz ho zvedl, přenesl ho k posteli a s uklidňujícím šeptáním ho postavil na hruď umírajícího. Teprve potom opatrně stáhl z dravcovy hlavy kuklu. „Tenhle *calade* je jiný,“ řekl. „Neprozradí, jestli člověk bude žít, nebo zemře, ale jestli zemře v milosti Boží a dostane se do nebes.“

„Modlím se za to, abych toho byl hoden,“ zašeptal umírající.

„Podívej se na toho ptáka,“ poručil mu kněz.

Hrabě Mouthoumet sklonil pohled k sokolovi. Slyšel o takových ptácích, o *caladech*, kteří dokáží předpovědět, jestli člověk zemře, nebo jestli bude žít. Hledí-li pták přímo do očí nemocného, pak se takový člověk uzdraví. Jinak zemře. „Pták, který zná věčnost?“ zeptal se.

„Podívej se na něj a pověz mi, jestli víš, kde je *la malice* ukrytá,“ poručil mu kněz.

„Nevím,“ zašeptal stařec.

Zdálo se, že se sokol dívá do zdi. Přešlápl na starcově hrudi a sevřel drápy chatrnou přikrývku. Nikdo nepromluvil. Pták byl stále zcela klidný, ale náhle prudkým pohybem hlavy klovl a hrabě vykřikl.

„Ticho!“ zabručel kněz.

Sokol udeřil zahnutým zobákem do levého oka umírajícího a rozklovl ho. Na starcovu neoholenou tvář vytekla stopa krvavé slizké hmoty. Hrabě tiše sténal a vzlykal. Sokolův zobák zaklapal a kněz ptáka odtáhl.

„*Calade* říká, že lžeš," prohlásil tvrdě. „A jestli si chceš zachovat pravé oko, pověz mi teď pravdu. Kde je *la malice*?"

„Nevím," vzlykal stařec.

Kněz chvíli mlčel. Oheň v krbu zapraskal a závan větru vyfoukl kouř do místnosti. „Lžeš!" prohlásil kněz znovu. „*Calade* mi říká, že lžeš. Plivl jsi do tváře Bohu a jeho andělům."

„Ne!" protestoval chabě stařec mezi vzlyky.

„Kde je *la malice*?"

„Nevím."

„Tvé rodové jméno je Planchard a Planchardové byli odjakživa heretici."

„Ne!" protestoval znovu hrabě. „A kdo vlastně jsi?" zeptal se, jako by mu už ubývaly síly.

„Můžeš mi říkat otče Calade," odpověděl kněz. „A jsem ten, kdo rozhoduje, jestli se dostaneš do pekla, nebo do nebe."

„Pak mě vyzpovídej," prosil stařec.

„To bych radši lízal prdel ďáblu," odsekl otec Calade.

O hodinu později, kdy už hrabě ležel zcela oslepený a z posledních sil vzlykal, kněz konečně usoudil, že stařec opravdu neví, kde *la malice* je. Uklidnil sokola, opět mu přetáhl přes hlavu kuklu a pak kývl na jednoho ze svých ozbrojenců. „Pošli toho starého hlupáka k jeho pánu."

„K jakému pánu?" nechápal ozbrojenec.

„K satanovi," řekl kněz.

„Proboha ne!" zaprosil hrabě Mouthoumet a začal sebou bezmocně zmítat, zatímco mu ozbrojenec přitiskl na tvář polštář nacpaný ovčí vlnou. Trvalo překvapivě dlouho, než stařec zemřel. „My tři se vrátíme do Avignonu, ale ostatní zůstanou tady," oznámil pak kněz svým společníkům. „Poručte jim, aby celé tohle doupě prohledali. Kámen po kameni. Všechno strhnout!"

Kněz se tedy rozjel zpátky k Avignonu. Později toho dne začalo drobně sněžit a větve olivovníků v údolí pod věží mrtvého hraběte pokryl bílý poprašek.

Druhý den ráno sníh zmizel a o týden později přijeli Angličané.

ČÁST PRVNÍ

Avignon

První kapitola

Zpráva dorazila do města po půlnoci a přinesl ji mladý mnich, který putoval až z Anglie. Spolu se dvěma dalšími řádovými bratry opustil v srpnu Carlisle a všichni tři se vydali do velkého cisterciáckého kláštera v Montpellier, kde nejmladší z nich, bratr Michael, zamýšlel studovat medicínu a ostatní tam chtěli navštěvovat proslulou teologickou školu. Všichni tři šli přes celou Anglii pěšky, ze Southamptonu pak dopluli lodí do Bordeaux a dál pokračovali opět pěšky. A stejně jako všem poutníkům, kteří se vydávají na dlouhou cestu, i jim byly svěřeny zprávy. Jedna byla určena opatovi v Puys, kde bratr Vincent zemřel na úplavici, a Michael pak se svým zbylým společníkem pokračoval do Toulouse. Tam zase onemocněl bratr Peter a skončil v nemocnici, v níž, pokud bylo Michaelovi známo, ležel dosud. Mladý mnich tedy zůstal sám a zůstala mu také už jen jedna zpráva psaná na pomačkaném a odřeném kousku pergamenu, k níž mu opat v Paville řekl, že nemusí jejího adresáta zastihnout, pokud se nevydá na cestu ještě tuto noc. „*Le Bâtard* se přesouvá rychle z místa na místo," prohlásil opat. „Před dvěma dny byl tady, teď je ve Villonu a zítra…"

„Jaký *le Bâtard*?"

„Tak mu říkají v těchhle končinách," vysvětloval opat a udělal znamení kříže, jako by chtěl mladému mnichovi naznačit, že bude moci mluvit o štěstí, pokud setkání s mužem přezdívaným *le Bâtard* přežije.

A teď, po dalším dnu putování, bratr Michael pohlížel přes údolí na město Villon. Našel ho snadno, protože když padla noc, vedla ho k němu jako maják zář na obloze. Neboť město hořelo. To mu ostatně řekli i prchající obyvatelé, a tak bratru Michaelovi stačilo jít za září požárů, aby *le Bâtarda* našel a zprávu mu doručil. S neklidem přešel přes údolí a celou dobu se díval, jak nad hradbami města šlehají plameny a k temné obloze stoupají převalující se chuchvalce kouře, zbarvené

v místech, kde odrážely zář plamenů, sinavým načervenalým světlem. Takhle asi musí vypadat satanské nebe, pomyslel si mladý mnich. Z hořícího města mířily pryč další proudy prchajících obyvatel a všichni bratru Michaelovi radili, aby se otočil a utíkal s nimi, protože ve Villonu rozpoutal sám ďábel peklo. Bratr Michael byl v pokušení je poslechnout, ve velkém pokušení, ale pak se v jeho mladé duši ozvala zvědavost. Nikdy neviděl boj. Nikdy nepoznal, jak to vypadá, když v sobě lidé uvolní démony zla a násilí, a tak šel dál s důvěrou v Boha a ve svou pevnou poutnickou hůl, která ho provázela celou cestu až z Carlisle.

Ohně zuřily nejvíc kolem západní brány a jejich plameny vrhaly zář na masiv hradu, jenž se tyčil na vrcholu kopce na východní straně města. Byl to hrad pána z Villonu, jak mu řekl v Paville opat, a pán z Villonu byl v obležení vojskem vedeným biskupem z Lavence a hrabětem z Labrouillade, kteří společně najali menší vojsko žoldnéřů, jemuž velel muž s přezdívkou *le Bâtard*.

„Jaký mají mezi sebou spor?“ zeptal se bratr Michael opata.

„Mají dva spory,“ odpověděl opat a odmlčel se, aby mu mohl sluha dolít víno. „Pán z Villonu dal zabavit vůz s nákladem kůží, který patřil biskupovi. Aspoň tak to biskup tvrdí.“ Opat se ušklíbl, protože víno bylo mladé a nevyzrálé. „Po pravdě řečeno, Villon je bezbožný ničema a biskup by měl rád nového souseda.“ Pokrčil rameny, jako by chtěl dodat, že podle něj je příčina boje malicherná.

„A ten druhý spor?“

Opat chvíli mlčel. „Villon odvedl hraběti Labrouilladovi ženu,“ řekl potom.

„Aha,“ pokýval hlavou bratr Michael, protože nevěděl, co jiného odpovědět.

„Lidé spolu vedou pořád nějaké spory, ale ženy to vždycky ještě zhoršují,“ povzdechl opat. „Podívej se na trójskou válku. Všichni ti slavní bojovníci zabití kvůli jedné krásné ženské tváři!“ Opět se na chvíli odmlčel a upíral na mladého anglického mnicha vážný pohled. „Ženy vnášejí do tohoto světa hřích, bratře, a nikdy s tím nepřestanou. Buď vděčný za to, že jsi mnich a zavázal ses k celibátu.“

„Díky Bohu,“ odpověděl bratr Michael nepříliš přesvědčivě.

Nyní bylo tedy město Villon plné hořících domů a mrtvých lidí, a to všechno kvůli jedné ženě, jejímu milenci a vozu s nákladem kůží. Bratr Michael se k městu blížil údolní cestou, která vedla přes kamenný most, a tak se dostal k západnímu vchodu, kde se zastavil, protože křídla brány byla vytržena z kamenného klenutého oblouku takovou silou, že si nedovedl představit, jak se to mohlo stát. Železné závěsy na nich byly delší než biskupská berla, širší než mužská ruka a silnější než palec, a přesto teď obě křídla visela nakřivo, jejich sežehnuté dubové desky byly rozlámané a masivní stěžeje trčely groteskně zkroucené. Jako by sám ďábel vrazil do klenutého průchodu nestvůrnou pěst, aby si vylomil cestu do města, pomyslel si bratr Michael a pokřižoval se.

Protáhl se kolem zčernalých křídel vrat a pak se znovu zastavil, protože hned za vylomenou bránou hořel dům a ve dveřích protějšího domu leželo tváří dolů nahé tělo mladé ženy. Po její bledé kůži se táhly stružky krve, které se zdály v záři ohně černé. Mnich na nahou mrtvolu chvíli zíral a uvažoval, proč je tvar ženiných zad tak vzrušující, ale pak se zastyděl, že ho něco takového napadlo, a znovu se pokřižoval. Ďábel je v tuhle noc snad všude, pomyslel si. Všude, ale zvlášť v tomto hořícím městě pod ohněm zbarvenými mraky pekla.

Tělo mrtvé ženy překročili dva muži – jeden měl potrhanou drátěnou košili a druhý chatrný kožený kabátec, oba s dlouhými noži v rukou. V první chvíli se při pohledu na mnicha lekli a rychle se otočili, připraveni zaútočit, ale když poznali špinavý bílý mnišský hábit a uviděli na hrudi bratra Michaela dřevěný kříž, odběhli pryč hledat bohatší kořist. Třetí voják se nakláněl nad odpadní strouhou a zvracel. V jednom z hořících domů se zbortila krokev a vychrlila do horkého vzduchu chumel vířících jisker.

Bratr Michael se vydal dál. Stoupal ulicí, vyhýbal se mrtvolám a pak uviděl muže, který seděl u sudu s dešťovou vodou a snažil se zastavit krvácení z rány na břiše. Mladý mnich působil jako pomocník v lazaretu svého kláštera, a tak k raněnému vojákovi zamířil. „Můžu ti to obvázat," nabídl se a poklekl vedle něj. Voják však cosi zavrčel a ohnal se po něm nožem a bratr Michael unikl ráně jen tak, že se převalil na bok. Rychle vstal a couval pryč.

„Svlíkni ten hábit!" zavolal za ním raněný a pokusil se za ním vyrazit,

ale bratr Michael už utíkal do kopce. Raněný znovu klesl k zemi a vyrážel ze sebe kletby. „Vrať se!“ houkl za mnichem. „K čertu, vrať se!“ Na koženém kabátci měl navlečený tabard se znakem, na němž byl zlatý sokol na červeném poli, a bratr Michael si ve snaze vyznat se ve zmatku kolem sebe uvědomil, že zlatý pták je symbol obránců města a že raněný chtěl zřejmě uniknout tak, že by mu vzal mnišský hábit a použil ho jako převlek. Jenže místo toho ho chytili dva ozbrojenci v bílozelených barvách a podřízli mu hrdlo.

Někteří muži měli znak se žlutou biskupskou holí a se čtyřmi černými *crosslety*. Bratr Michael usoudil, že to musejí být biskupovi vojáci, zatímco ti se zeleným koněm na bílém poli zřejmě slouží hraběti Labrouilladovi. Většina mrtvých měla znak se zlatým sokolem a mnich si všiml, že mnohým z nich trčí z těla dlouhý anglický šíp s opeřením postříkaným krví. Bylo jasné, že touhle částí města se už boj přehnal a zanechal za sebou ohnivou spoušť. Plameny přeskakovaly z jedné doškové střechy na druhou, zatímco na místech, kam oheň nedosáhl, hordy opilých a zdivočelých ozbrojenců v kouři drancovaly a znásilňovaly. Kdesi plakalo dítě, odjinud se ozýval ženský křik a do bratra Michaela vrazil naříkající oslepený muž, který se potácel uličkou se zkrvavenými důlky místo očí. Muž ucukl a natáhl před sebe ruce, jako by se chtěl bránit proti očekávané ráně.

„Nic ti neudělám,“ řekl bratr Michael francouzsky, jazykem, který se naučil jako novic, aby mohl dokončit své vzdělání v Montpellier. Oslepený muž však na něj nedbal a potácel se ulicí dál. Náhle k bratru Michaelovi dolehl zpěv kostelního chóru; uprostřed vší té krve, kouře a křiku něco tak neskutečného, že ho napadlo, jestli se mu to jen nezdá. Přesto ty hlasy byly stejně skutečné jako zoufalý křik žen, pláč dětí a štěkot psů.

Stále šel vpřed, ale opatrně, protože uličky byly temné a každou chvíli mohli odněkud vyrazit zdivočelí ozbrojenci. Minul hořící jirchářovu dílnu, a když procházel kolem kádě s močí, v níž se kůže louhují, uviděl, že je v ní mrtvola nějakého muže. Došel na menší náměstí s kamenným křížem a tam na něj zezadu zaútočil vousatý chlap s biskupským znakem na tabardu. Vousáč ho srazil k zemi a přiklekl k němu, aby mu odřízl váček pověšený na provazu, kterým měl bratr Michael staženou kutnu v pase. „Nech

mě!“ vykřikl na něho mnich v panice anglicky. Vousáč se zazubil a přiblížil mu hrot nože k očím, ale pak sám vytřeštil oči, v nichž se mu mihl výraz hrůzy, v záři ohňů se zaleskla sprška krve a vousáč se pomalu převrátil dozadu. Teprve pak bratr Michael, postříkaný krví, uviděl, že muži trčí z krku šíp. Dusil se, svíral dřík šípu, jako by ho chtěl vytrhnout, ale potom se začal křečovitě třást a z otevřených úst se mu valila pulzující krev.

„Ty jsi Angličan, bratře?“ zeptal se ho kdosi, a když Michael zvedl hlavu, uviděl muže v černém tabardu s bílým znakem přeťatým úhlopříčně pruhem na znamení, že jeho pán je nemanželského původu. „Tak co, jsi Angličan?“ zeptal se znovu muž.

„Ano,“ hlesl bratr Michael, „Angličan.“

„Měls ho tímhle praštit,“ řekl muž, zvedl Michaelovu poutnickou hůl a pomohl mu na nohy. „Bastardi! Všichni jsou opilí.“

„Jsem Angličan,“ opakoval bratr Michael. Cítil na sobě čerstvou teplou krev a ještě pořád se celý chvěl.

„Takže jsi zatraceně daleko od domova, bratře,“ prohlásil muž. Byl to zřejmě lučištník, protože měl na širokých zádech pověšený dlouhý válečný luk. Sklonil se nad ležícím vojákem, jenž mnicha napadl, vytáhl nůž a vyřízl šíp, který mu trčel z hrdla. Tím ho zároveň zabil. „O šípy je nouze, tak se každý snažíme pokud možno zachránit,“ vysvětlil. „Jestli nějaký uvidíš, vem ho.“

Michael se pokusil setřít si z bílé kutny krev a pak pohlédl na znak na tabardu svého zachránce. „Ty sloužíš…,“ začal.

„Bastardovi,“ přerušil ho lučištník. „Jsme *hellequini*, bratře.“

„*Hellequini?* Co je to?“

„Ďáblovy duše,“ odpověděl lučištník a zazubil se. „A co tady, k čertu, děláš?“

„Mám zprávu pro tvého pána – pro *le Bâtarda*.“

„Tak ho pojďme najít. Já jsem Sam.“

To jméno se k lučištníkovi hodilo, neboť měl veselou chlapeckou tvář, neustále připravenou k úsměvu. Vedl mnicha kolem kostela, který spolu s dalšími *hellequiny* střežil, protože se tam uchýlili mnozí obyvatelé města. „Bastard je proti znásilňování,“ řekl na vysvětlenou.

„To je správné,“ souhlasil Michael.

„Jenže to by stejně tak mohl být proti dešti," prohlásil Sam vesele a vedl Michaela dál na větší náměstí, kde čekalo půl tuctu jezdců s tasenými meči. Měli drátěné košile a přilby a všichni byli v biskupových barvách. Za nimi zpíval sbor asi dvaceti chlapců nějaký žalm. „*Domine eduxisti, de inferno animam meam vivificasti me ne descenderem in lacum*," pěly chlapecké hlasy.

„On by věděl, co to znamená," řekl Sam a poklepal si na znak na hrudi, takže zřejmě mínil *le Bâtarda.*

„Znamená to, že Bůh vyvedl naše duše z pekla, dal nám život a bude nás chránit před mocí pekelnou," přeložil mu ochotně bratr Michael.

„To je od něj pěkný," pokýval hlavou Sam, ledabyle se uklonil jednomu z jezdců a dotkl se rukou přilby. „To je biskup," dodal. Bratr Michael uviděl vysokého muže, jehož temnou tvář rámovala přilba. Seděl na koni pod praporcem, na němž byla biskupská berla a kříž. „Čeká na nás, až to rozhodneme," vysvětloval Sam. „Tak je to vždycky. Říkají, pojďte bojovat po našem boku, a pak se všichni ožerou a boj zůstane na nás. Na druhou stranu jsme za to placený. Opatrně, bratře, tady začíná být nebezpečno." Svěsil luk a vedl mnicha dál uličkou. Na rohu se zastavil a vykoukl. „Zatraceně nebezpečno," dodal.

Bratr Michael, zděšený a zároveň fascinovaný krvavou spouští, v níž se tak náhle ocitl, uviděl, že došli na vrchol kopce a stanuli na okraji rozlehlého otevřeného prostoru, který zřejmě sloužil jako tržiště. Na jeho vzdálené straně pokračovala cesta k bráně hradu. Strážní věž, osvětlená plameny požárů z nižší části města, byla ověšená velkými praporci. Některé se dovolávaly pomoci světců, zatímco jiné ukazovaly znak se zlatým sokolem. Kousek od kněze narazila do zdi šipka z kuše a spadla na dlažbu uličky. „Jestli ten hrad dobudeme do zítřejšího západu slunce, dostaneme zaplaceno dvojnásob," poznamenal Sam a nasadil na tětivu šíp.

„Proč dvojnásob?"

„Protože zítra je den svaté Bertilly a žena našeho chlebodárce se jmenuje Bertilla," odpověděl Sam. „Takže když hrad padne v ten den, bude to důkaz, že Bůh je na jeho straně, a ne na její."

Bratr Michael si pomyslel něco o pochybné teologii, ale nechtěl se o tom přít. „To je ta žena, která utekla?"

„Jo. Ale ani se jí nedivím, protože ten hrabě vypadá jako dobře krmený prase. Ale na druhou stranu manželství je manželství, ne? Až si začnou ženy vybírat muže, bude v pekle mrznout… i když ji stejně lituju, že se musela provdat za takový prase.“ Natáhl luk asi do poloviny, vystoupil zpoza rohu a rozhlédl se po nepříteli. Když žádného neviděl, ustoupil zpátky. „Takže ta nešťastná ženská je v tom hradu a prase nám zaplatí dvojnásob, pokud mu ji rychle vrátíme zpátky.“

Také bratr Michael vykoukl zpoza rohu, ale okamžitě ucukl zpět, protože v záři ohňů se mihly dvě šipky, udeřily do zdi krok od něj, odrazily se a letěly uličkou ještě kousek dál. „Máš zatracený štěstí, co?“ řekl Sam vesele, jako by to byla nějaká hra. „Ty bastardi uviděli mě, vystřelili po mně a pak ses jim ukázal ty. Kdyby mohli střílet přímo, už jsi byl v nebi.“

„Tu lady odtamtud nikdy nedostanete,“ poznamenal bratr Michael.

„Myslíš?“

„Ten hrad je příliš pevný.“

„Jenže my jsme *hellequini*,“ řekl Sam, „a to znamená, že se chudák ženská se svým milencem dlouho těšit nebude. Doufám, že ji stačil obšťastnit tak, aby měla na co vzpomínat.“

Michael se začervenal. Řeči o ženách ho uváděly do rozpaků. Po většinu života pro něj ženy žádné velké pokušení neznamenaly, protože v odloučení cisterciácké koleje jen zřídkakdy nějakou uviděl. Během putování z Carlisle mu však ďábel rozsel na cestu tisíce nástrah v podobě ženských pokušení. V Toulouse ho jedna děvka chytila zezadu a neřestně se k němu tiskla, až se jí musel vytrhnout, a pak padl na kolena a třásl se rozpaky a podivným vzrušením. Vzpomínka na její smích ho dodnes pálila jako rána bičem, stejně jako vzpomínky na všechny další ženy, které viděl, na něž zíral a nešly mu z mysli. A teď si vzpomněl na bílou kůži mrtvé nahé dívky u městské brány a uvědomil si, že ho ďábel pokouší znovu. Právě se chystal poprosit Boha, aby mu dal sílu tomu pokušení odolat, když zaslechl bzučivé zvuky a uviděl, že na tržiště se snáší sprška šipek z kuší. Od některých odletovaly jasné jiskry, když jejich hroty narazily do kočičích hlav dlažby, a bratr Michael uvažoval, na co obránci střílejí. Pak uviděl, že ze všech uliček a průchodů kolem otevřeného prostranství vybíhají muži v černých pláštích s luky a začínají

střílet. Vzhůru k cimbuří hradeb se rozletěly celé roje jejich střel, nikoliv krátkých kovových šipek z kuší s koženými letkami, ale dlouhých anglických šípů s bílým opeřením, které tiše svištěly vzhůru k vrcholu hradby, vystřelené silou válečných luků z tisového dřeva s konopnou tětivou, jež vydává při každém výstřelu zvuk ostrý jako struna harfy. Šípy se po vystřelení chvěly, ale pak opeření zachytilo vzduch a šípy letěly ve tmě ozářené plameny ohňů jako bílé záblesky. Bratr Michael si všiml, že roj šipek obránců, ještě před chvílí tak hustý, se téměř ztratil. Lučištníci zasypali obránce hradu smrští šípů a přinutili střelce z kuší skrýt se za parapetem hradby, zatímco jiní lučištníci mířili do úzkých štěrbin střílen v bočních baštách. Zvuky ocelových hrotů narážejících do hradních zdí připomínaly krupobití s kroupami velkými jako dlažební kameny. Jeden z lučištníků se zvrátil dozadu s šipkou v hrudi, ale to byla jediná oběť střelby obránců, kterou mnich postřehl. A pak uslyšel rachot kol.

„Nevystrkuj nos!“ varoval ho Sam a bratr Michael se stáhl do uličky. To už kolem nich kodrcal lehký dvoukolový vůz tlačený šesti muži, protože na něm byly naložené malé, ale zřejmě těžké soudky. Navíc byl vůz obložený deseti velkými pavézami, štíty vysokými jako muž, kterých se používá k ochraně střelců z kuší, když zakládají do svých těžkopádných zbraní další šipku. Teď však pavézy, přibité k čelu a bokům káry, chránily muže, kteří ji tlačili.

„Myslím, že to bude hotový dřív, než jsem si myslel,“ prohodil Sam, a jakmile kára projela kolem, vystoupil do ulice, natáhl velký luk a vyslal směrem k hradní bráně šíp.

Všechno bylo podivně tiché. Bratr Michael si představoval, že každý boj provází hluk. Čekal, že se muži budou dovolávat Boha, aby spasili své duše, že uslyší křik vyvolaný strachem nebo bolestí, ale jediné, co se teď ozývalo, byl pláč žen v nižší části města, praskot ohňů, brnkání tětiv luků, rachot kol na dlažbě a chrastění šipek a šípů narážejících do kamene. Michael v úžasu sledoval, jak Sam střílí bez míření vzhůru k cimbuří hradní zdi jeden šíp za druhým.

„Dobře že vidíme,“ zvolal Sam, když vypustil další šíp.

„Myslíš světlo od ohňů?“

„Proto jsme ty domy zapálili, aby na ty bastardy bylo vidět,“ odpově-

děl Sam a vystřelil další šíp. Zdálo se, že napíná luk zcela bez námahy, ale když jednou bratr Michael zkusil dlouhý luk z tisového dřeva natáhnout, dokázal tětivou pohnout sotva na šířku dlaně.

Vůz dojel k hradní bráně a tam se zastavil. V temnotě klenutého průchodu probliklo světlo, vzápětí zhaslo, ale opět vyšlehlo, pak se ustálilo v tlumenou zář, zatímco šest mužů, kteří vůz tlačili, utíkalo zpátky k lučištníkům. Jeden z nich padl, zřejmě zasažený šipkou z kuše. Dva se však pro něj vrátili, chytili ho pod pažemi a táhli ho s sebou. Potom mnich poprvé zahlédl muže, který si nechal říkat *le Bâtard.*

„To je on, náš bastard!" zvolal náhle Sam s pýchou a bratr Michael uviděl vysokého muže v opásané drátěné košili, nabarvené načerno. Měl vysoké boty, černou pochvu na meč a na hlavě obyčejný bascinet, stejně černý, jako byla jeho kroužková zbroj. Mával mečem a poháněl jím vpřed asi tucet mužů, kteří se na otevřeném prostranství řadili do linie s překrývajícími se štíty. *Le Bâtard* krátce pohlédl směrem, kde stál bratr Michael. Ten uviděl zjizvenou tvář se zlomeným nosem, v níž poznal sílu a nezkrotnost, a pochopil, proč o tomto muži mluvil opat z Pavilly s takovým respektem. Byl však překvapen, jak mladě muž v černé zbroji vypadá, neboť si představoval, že *le Bâtard* bude starší. „Myslel jsem, že hlídáš kostel," řekl *le Bâtard* Samovi, když si ho všiml.

„Zůstali tam Poďobanej a Johnny," odpověděl Sam. „Já jsem ti přivedl tady toho," ukázal hlavou na mnicha.

Bratr Michael vystoupil o krok dopředu, ale jakmile pocítil sílu *le Bâtardova* pohledu, náhle znervózněl a strachem mu vyschlo v ústech. „Mám pro tebe zprávu," řekl nejistě. „Od…"

„Později," přerušil ho *le Bâtard.* Navlékl levou paži do poutka štítu, který mu podal sluha, a znovu se obrátil k hradu.

Tam náhle vyšlehl plamen a zvedl se kouř, vše následované děsivým zaduněním, jež otřáslo zemí i vším kolem. Bratr Michael se přikrčil strachem. Do noci se rozlétly hořící trosky a kolem ústí uličky šlehla vlna horkého vzduchu. Otevřený prostor zahalil kouř, zatímco dunění výbuchu se valilo zpátky, odražené od protější strany údolí jako burácivé hřmění za bouře. Ptáci, uhnízdění v trhlinách hradní zdi, se třepetali v kouři, a jeden z velkých praporců, který se dovolával pomoci svatého